IJARSCT
International Journal of Advanced Research in Science, Communication and Technology
International Open-Access, Double-Blind, Peer-Reviewed, Refereed, Multidisciplinary Online Journal
ISSN: 2581-9429
Volume 5, Issue 2, September 2025
Impact Factor: 7.67

सिंदखेड राजे यांच्या जाधव घराण्यातील योद्यांची कामगिरी: मराठा साम्राज्याच्या सीमारक्षणातील अविस्मरणीय योगदान

डॉ. पार्वती सुंदऱ्या पाडवी

नानासाहेब य. ना. चव्हाण, कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय, चाळीसगाव, जि. जळगाव, महाराष्ट्र

प्रस्तावना

मराठा साम्राज्याच्या उभारणीत सरदार घराण्यांच्या वीरतेला अप्रतिम महत्त्व होते. यातील सिंदखेडचे जाधव हे घराणे, दखखनच्या उत्तर सीमेवर असलेल्या निजामशाही, मुघल आणि स्वराज्य यांच्या संघर्षक्षेत्रात स्थित असल्याने, ऐतिहासिकदृष्ट्या अत्यंत गंभीर भूमिका बजावली. सिंदखेड (आजचे महाराष्ट्रातील बुलढाणा जिल्ह्यातील सिंदखेड राजा) ही त्यांची जहागिरी व किल्लेदारीची मुख्य पाठराखण होती. या घराण्यातील योद्धे — खेळोजी, यशवंतराव (दादोजी), बहादूरजी इत्यादींनी केवळ लढाया जिंकल्या नाहीत तर छत्रपती शिवाजी महाराजांपासून ते छत्रपती राजाराम व शाहू महाराजांच्या काळापर्यंत निष्ठा, शौर्य आणि सामरिक कुशलतेचे पर्याय बनले. हा संशोधन प्रबंध जाधव घराण्यातील प्रमुख योद्ध्यांच्या कामगिरीचे ऐतिहासिक विश्लेषण करणे, त्यांच्या लढाया, रणनीती, स्वराज्यास केलेले योगदान आणि ऐतिहासिक परिणाम यावर प्रकाश टाकणे हे उद्दिष्ट घेऊन लिहिला आहे. संशोधनासाठी प्राथमिक स्त्रोत (बखरी, पत्रे, रोजकीर) व दुय्यम स्त्रोत (आधुनिक इतिहासकारांचे ग्रंथ) यांचा वापर करण्यात आला आहे.